

M A G Y A R K U R I R.

Bécs, Kedden, Januárius' 3-dikán, 1826.

Egyházi Tartományok.

Kétségen kívül emlékeznek Olvasóink azon perlekedésre, mellyet Párisban a' Királyi Prokurátorok a' Konstitutionel és Frantzia Kurír ellen folytattak, 34 pontokból akarván megmutatni, hogy ezen újságlevelekben rossz Tendentia uralkodik: hanem, minthogy az Itélőszék ezen rossz Tendentiát a' nevezett újságlevelekből felhozott pontokban fel nem találta, őket a' Vád alól feloldozta. Azt is tudjuk, hogy a' Vádoltattaknak Prokurátorajik, sok olly tárgyra kibotsátkoztak a' magok mentő Beszédjeikben, mellyeket ők az Itélőszék előtt nagy közönségnek jelenlétében tartottak, melly beszédekben többféle olly sértegetések találtattak a' Ministerek ellen is de kiváltképpen a' Papság ellen, mellyekért magok a' Párisi Royalista Ujságok is nagyon megkritizálták ezen Prokurátorokat; illy tekintetben irta vala, mint akkor is megjegyzettük a' *Quotidienne*, hogy jobb lett volna azt a' pert vinni az Esküdttek Itélőszéke' elejébe nem vinni, hol a' nagy közönség (a' nép) is jelen lehet. A' Romai Udvar is nagyon megsértetett a' Párisi Prokurátoroknak gondolatlan kibotsátkozásaik által, mint ezt a' Romai Diáriumnak Decemb. 17-dikén költ darabjában olvasni lehet.

Illy Czikkely találtatik ezen Ujságnak említett darabjában: — „

„Mi gyakran találunk a' külső Ujságlevelekben olly Czikkelyeket, mellyek megbántással illetik a' Rómát, 's mi még is mind

ezekre tsak halgatással felelünk, mint hogy mi a' részrehajlás nélkül való Olvasóknak józan gondolkodásaikra bizzuk, hogy bennünket védelmezzenek. A' Prokurátor Dupin Beszédében miadazonáltal, mellyet ő Párisban az Itélőszék előtt a' Constitutionelnek védelmeztetésére, kit a' Religó ellen való Tendentiáért idéztek vala ezen Itélőszék elejébe, felolvasott, olly erőssítések találtattak, a' mellyek, ha mi azokat halgatással elnéznők, a' dolognak tsak külső héjját tekintő Olvasók által, kiket mi az e'féle balvélekedések ellen fegyverbe öltöztetni kívánunk, ráknézve rosszul és károsan magyarázthatnának.

„Minekutánna a' nevezett Prokurátor a' szent dolgokkal való kereskedésről, mellyel Rómát a' tudatlanok sokat vádólják, a' szokott Deklamatziókat elvégezte, azután e'képpen folytatta Beszédét: — „Meg akarom néktek mutatni, hogy melly bosszúságosan üzték ezen kereskedést. Egy Czikkelyt hozok-fel az 1821-dik esztendőben Romában kinyomtatott Taksa-lais-tromból (Tarifából) a' melynek 58-dik lapján ezek olvastatnak: — „

„A' Szentség'-törésért, Lopásért 's több külön-különféle, illy nemű bűnökért való Absolutióért (botsánatért), 's az ezen bűnös állapotokból az előbbeni tisztaságra való visszaállittatásért, olly kezességi ígéret mellett, hogy minden további üldöztetésnek vége leszen, különkülön mindenkért, 131 Livrát és 9 Soust kell fizetni.“ — Látjátok, Uraim, ezek is a' Du-

pin szovai, melly oltsón megválthatja itt az ember magát a' Szentség'-törés' bűnétől, melyre nállunk (a' Frantziáknál) halállal való büntetés van határoztatva.

„Előttünk, így folytatja szavait a' Római Diárium, ezen Tarifa, melyről Dupin úr azt erőssíti, hogy Romában 1821-ben újra kinyomtattatott volna, egészen esmeretlen; sőt inkább arról tehetjük bizonyosokká olvasójinkat, hogy itt (Romában) semmi e'-féle ki nem jött 's ki se jöhetett volna soha; melly tekintetben mi azon sok elékelő Idegeneket hívjuk tanúbizonyosságul, kik bennünket a' magok idejövetelek által megtiszteltek, 's megtisztelnek.

„Ugyan ezen Prókurátornak Beszédében fordult elé, hogy egy mészáros Romában, közönséges és nagyon fájdalmas fenyítő büntetést kénytelenített kiállani, azért, hogy valamely böjt-napon, húst evett. Mi könnyen megmutathatók, hogy ezen kemény eszközzel való élés nem volt rossz, annyival is inkább, hogy ez egy olly embert érdekelt, kire nézve abból példás haszon következhetett. Hanem elégnek tartjuk ezen Vádra nézve tsak azt felhozni, hogy a' megbüntettetett mészárosnak bűne, sokkalta nagyobb volt, mint az a' Párisi Prókurátor úr Beszédében elé adatott. A' bűnös azt tselekedte, hogy egy böjt-napon egy Római közönséges kortsmán hús-ételt kívánt; 's mit tselekedett, midőn a' kortsmáros az ő kívánságát olly melegséggel megtagadta, hogy nem tudja-é ő azt, hogy e' napon a' hús-eledel az Egyházi törvények által meg van tiltva? Hallván ezt a' mészáros, oda szollította a' feleségit, 's megparantsolta neki, hogy tüstént haza menvén húst főzzön, 's azt neki oda a' kortsmára vigye. Az aszszony megtette férje' parantsolatját, 's ez azt nem tsak hogy ott a' kortsmán megette, hanem a'-közben az Egyházat 's az Országlószerket rútmotkolódásokkal is illette.

Lehete-é az Országlószerknek ezen bosszúságos meggyaláztatást büntetetlenhagyni?“

„Végezetre meg kell magunkat még egy más vádoltatástól is tisztítanunk, mellyel a' Constitutionel' Védlője Dupin úr a' Romaiakat érdeklette. — „A' nagy „Bossuet, így szoll Dupin úr, a' mai „időben eretnekséggel vádoltatott a' há- „ládatlan Romaiaktól, azért, hogy egy- „szersmind Catholikus is Frantzia is tudott „lenni! A' Frantzia Országlószerk pedig a' „Római Ujságlevelektől revolúziósnak „neveztetik. Lássátok ebben a' mostani Pha- „risaeusoknak iparkodásaikat; 's érezzétek „azon kardnak szurásait, melynek mar- „kolatja Romában, a' hegye pedig „mindenütt van.“

„Mi ezen szemrehányás ellen éppen azon védlő eszközökkel akarunk élni, mellyekkel Dupin úr a' maga Cliensét védelmezte. Ő panaszolkodott, hogy azon Czikkelyek, mellyekért a' Constitutionel elvádoltatott vala, össze daraboltattak, megtsonkittattak, 's azon részeiktől, mellyek azoknak megmagyarázására 's megigazítására szolgálhattak volna, megfosztattak, elválosztattak, elszaggattattak. Így van ezen dolog most réánk nézve is, és ha Dupin úr egy kevéssé a' dolognak jobban utánajárni nem sajnállott volna 's a' Giornale Ecclesiasticónak Augustusi darabjában azon Czikkelyt, melyre szavaival czéloz, egészen és azon jegyzésekkel együtt megolvasta volna, mellyek néhány helyeken annak értelmét magyarázzák, így talán nem esett volna azon tévedésbe, melybe mások is részesültek, kik azt olly értelemben vették, mint ő, mint a' Journal-des-debats is tselekedett.“

„De tegyük-fel egy szempillantatig, hogy a' szóban lévő kifejezéseket valóság- gal úgy kellessék érteni: érdekelhetné-e ezért a' Romaiakat valami szemrehányás? Ha valamely magános Ujságnak dolgosai között valamelyik, a' melly munkába se

az Országlószék se a' közönség nem részesül, valami vigyázatlan vagy hamis erőssítést mérészlene kiadni, lehetne-e ezért egész Rómát vádolni? El lehetne-e mondani azt, hogy a' Zsurnalista általkinyilatkoztatott gondolkodás, az egész néppel közönséges légyen?

„Egyéb eránt midőn mi szükségtelennek tartjuk kinyilatkoztatni, hogy Roma az Egyház' Első Szülöttjének (Fr. Ország-nak) új Országlási módja eránt illendő tisztelettel viseltetik, egyenes szívvel bizonyossá tehetjük Dupin urat, hogy nálunk a' nagy Bossuet éppen azon tiszteletben tartatik, mellyet érdemel, és hogy Romában semmit szívesebben nem kívánnak, mint hogy minden új idők béli Frantzia Írók, az Egyház' ezen megvilágosodott Oltalmazójának alapos tudományával 's Catholikus gondolkodásaival birjanak.

„A' mi a' mai Pharisaeusoknak úgy mondatott tőrekedéseiket 's azok kardot, melynek markolatja Romában 's a' hegye mindenütt van, illeti, mi ezen tekintetben tsak tsak arra kérjük Dupin urat, hogy tüzes képzelődési erejét mérsékelje, szelidíttse, 's az e'féle fennjáró kifejezéseket tarttsa-fenn azon esetekre, a' hova jobban fognak illeni. Az e'féle képzések és rajzolatok tsak akkor engedtetnek-meg az Orátoroknak, mikor az ók' lelke az igasságnak tüzetől van felgyuladva.“

Orosz Birodalom.

A' Bétsi Német Ujságokban illy Czikkely találatott Januarius' 1-ső napján való felülírás alatt: — „

„A' Taganragból November 18-dikától fogva Dec. 1-ső napjáig indult 's a' Sándor Császár' halálát illető tudósításoknak a' napok szerént következő sora, közéleti környülállásokat foglal magában a' boldogult Monarkhának utolsó nap-

jairól. Az első három napokról, ugy mint Novemb. 18-dikáról, 21-dikéről és 24-dikéről valók, teljesen megegyeznek azokkal, mellyeket már előbbeni leveleinkben a' betegség' első okairól 's az első félelemnek tsekélységéről, mellyel ezen betegség eránt a' Császárnak Krimiából lett vissza érkezése után az első napokban viseltettek írtunk. Fájdalom, hogy mint látszik, a' beteg az által, hogy azt a' rosszúllettelt, melly az ő Taganragból való visszajötében, valamelly meghülésből réá következett vala, tsekélységnek tartván, ezen megtsalattatásra, 's betegségének abból következett terhesülésére, maga tett. Azon időben, mikor az itt alább következő levelek irattattak, a' betegség már nagyon veszedelmes fordulást kapott vala: — „

„Taganrog Nov. 27-dikén. Mi a' Császár' állapotja miatt nagy nyughatatlanságok között lebegünk. A' betegség az utóbbi három napok alatt nagyon elterhesedett 's veszedelmes karaktert vett magára. Az a' hideglelés, mellyet Krimiába tett útjában kapott vala, epés-gyulasztóhideglelésre ment által. Nagy szerentsétlenség vala, hogy a' Császár, ki a' maga állapotja eránt magát megtsalta vala, eleintén nem mindjárt akart az Orvosok által megrendeltetett eszközökkel élni. Most már elhatározta réá magát, és a' piotzak, mellyek feltétettek, a' héséget néhány órákig jól meggyengítették; de a' melly későbbre még nagyobb mértékben réá jött, és a' betegről, ámbár a' mustár-flastromok megújítva réá tétettek is, a' héség el nem vétethetett. A' Császárné a' maga tulajdon egészségi gyengesége mellett is, egy szempillantatig el nem távozik férjétől. Adjon erőt néki az Isten, azon szerentsétlenségnek, melly bennünket fenyeget, elhordozhatására.

„Taganrog, Nov. 28-dikan reggeli 10-zedtél órakor. A' Császár állapotja óránként rosszabbodik. Minden szükséges esz-

közök elé vétettek, a' nélkül, hogy a' betegséget, a' melly ma reggeltől fogva forró hideglelésre változott által, gyengíteni lehetett volna. Már egy órája, hogy nem beszél. Az utóbb beadatott orvosságoknak semmi munkálódása nem lett, melly a' Monarkhát legnagyobb veszedelmek közé helyeztette.

„T a g a n r o g, Nov. 29-dikén reggeli 9-tzedfél órakor. A' betegnek múlt éjtzákája rettenetes vala. Valahányszor magát felemelni kéntelenített, mindenkor olly nagy ájuldozások jöttek réá, hogy a' körülette állók már a' halálhoz közelíteni vélték. Hat órakor ismét szítató flastromot tettek a' háta' gerintzire, melly őtet ismét magához hozta (elméje' jelenségét visszaadta). Tsak egy nyugodalmas éjszakát adjanak néki az Egek; még így lehet valami reménségünk, hogy a' fenyegetődző veszedelmet elkerülhetjük. Ő Felsége minden jelenlévőket esmert; mindnyájokra nyájasan nevetett; 's a' Császárnéval még meglehető erejű hangon is beszéllet, ki azon rettentő állapotot, melybe helyeztetve van, tsudára méltó erővel és eltökéllettséggel szenvedí.

„T a g a n r o g, Nov. 30-dikán délutáni 4 órakor. Az a' tsillámló reménség, mellyet tegnap kaptunk vala, mint az álomlátás úgy elenyésze. A' hideglelés tegnap estve rettentő mértékben nevedett. Szörnyítő éjszakája vala a' betegnek, 's még ma délelőtt is nagyon veszedelmes állapotja vala. Dél felé új erőre láttatott kapni, a' melly még tart. A' veszedelem azonközben még most is igen nagy. Szörnyű félelmek közt várjuk az éjszakát.

„T a g a n r o g Dec. 1-ső napján. Megtörtént a' mitől féltünk! A' rettentő tsapás reggeli 10 órakor és 50 minútumkor megesezt rajtunk! Sándor Császár a' halállal való tizenegy órát tartott tusakodás után, meghalt!

„A' Császárné egy szempillantatig el nem távozott a' betegnek ágyától. Ő fogta-be a' halottnak száját és szemeit. Adjon néki az Isten bátorságot és erőt ezen nagy szerentsétlenségnek elhordozhatására!“

A m é r i k a.

A' Panamai Congresszusra kineveztetett Perui Követek oda már valóban megérkeztek. A' Kolumbiaiak útban vagynak.

Londonba megérkezett Felső Peruból az a' Nyilatkoztatás, melly által azon tartományok, mellyekből Felső Perú, mint Respublika, ennekutánna fenn fog állani, a' magok' függetlenségét kihirdették. Ezen nyilatkoztatásnak ereje szerént, tehát, így szoll a' Londoni Globe, ez már a' hetedik Respublika, melly Amérikában az eddig volt Spanyol tartományokból formáltatott 's lábra állott (tudniillik: Buenos-Ayres, Chili, Felső Peru, Kolumbia, Guatimala, és Mexiko). Felső Perút ezek a' hat tartományok teszik: LaPatz, Potosi, Charchas, Cochabamba, és Sancta-Cruz. Ezen utólsónak nevezetesebb részei Moxos és Chiquitos Felső Perú, a' mi az ő népességét illeti, erősebb, mint Chili vagy Buenos-Ayres különkülön.

Chili' partján közel a' tenger mellett fekszik egy kellemetes völgyben Coquinbó, avvagy La-Serena nevű szép kereskedő város, a' melly mind ez ideig bizontalankodott, hogy Chilihez tsatólja-e magát, vagy Peruhoz, vagy is függetlené legyen; végre az elsőt választotta, illy Határozást hirdettetvén-ki: — „1. Coquinbo tartománya ezután Chilinek része leszen — 2. A' tartomány' Gyűlése helybe hagyja a' Congresszus' tagjainak nagy része által mult Májusban költ végzését, melly által meghatároziatott, hogy

ezen Congresszus eloszóljon — 3. A' tartomány helybe hagyja a' Végrehajtó Hatalomnak e'-végre már kiadatott rendelkezéseit — 4. Ezen tartomány helybe fogja hagyni mind azokat a' törvényeket, mellyek ennekutánna Chili Szövetséges tartományainak Nemzeti Congresszussából fognak kiadattni — 5. Coquimbo tartományának Gyűlése addig is míg az öszszetsatolódás megeshetne, az egész Respublika' Direktorának esmeri Ramon-Freyrét — 6. Coquimbo Gyűlése fenn tartja magának azt a' Just, hogy a' Respublika' Politikai Constitúzióját és törvényeit revidiáthassa (által nézhesse) 's azokat, mint a' mellyeknek az egész Respublika' sarkalatos alkotmányává kell tétettetni, 's ahozképpent mint jónak fogja találni, rátifikálja, vagy nem rátifikálja 's a' többi. Aláírták: S o h a r, Elölülő, R o d r i g e z, Titoknok.

B é c s.

Múlt pénteken, December 30-dikán délelőtt gyászos halotti pompával való Istentisztelet tartatott boldogult Sándor Császár Ő Felségéért az Orosz Követség' temploma előtt, mellyen az Ő Cs. K. Házi, Udvari és Státus-Cancellariusával Metternich Ő Herczegségével egyetemben minden itt lévő Követségeknél tagjaik, Cs. K. Ministerek és Udvari Fő Tiszti Karok megjelentek. A' Sándor Császár nevét viselő Regementnek Granadíros Osztálya, az előre megtétetett rendelkezések szerint, azon ház előtt, melyben az Orosz Követség' temploma találtatik, sort formálván, annak Tisztjei, magokon nagy Gyázfátyolt hordozva, jelentek-meg.

Hazánknak eddig volt Királyi Personálisát, a' Szent István Rendje kistsiny keresztés vitézét, Nemes Pest, Pilis és Solt öszsze kaptoltatott Vármegyék'

Administrátorát Magyar Szögyényi Méltóságos Szögyényi 'Sigmund Udvari Tanácsos Urat, a' Magyar Felséges Királyi Udvari Cancelláriához Vice-Cancellariusá, 's

Helyébe Magyar Ország' Királyi Personálisává, Méltóságos Szék helyi Majláth György Ur Ő N.gát kegyelmesen kinevezni méltóztatott Császár és Király Ő Felsége.

Az ő új Hivatalával járó esküvést tegnap dél előtt tette-le az új Méltóságos Királyi Personális Úr — Kinek előmozdítása által a' Magyar Királyi Felséges Udvari Cancelláriánál megüresült Referendarius-Tanátsosi helyre, Erdődi Gróf Pálffy Fidelis Úr Ő Nagyságát, Vöröskői Örökös, Cs. K. Kameráriust, a' Posonyi várnak örökös Kapitányát, 's az ugyan ezen nevű N. Vármegyének Örökös Fő Ispányát, méltóztatott rendelni Ő Cs. K. Felsége.

Magyar Ország.

A' Posonyi Déák Ujságban így íratik-le az a' nevezetes pompa mellyel a' Diétától fogva Posonymál fennállott hajós híd, mint Cs. és K. Ő Felségének kegyes ajándéka, Posonymak tulajdonul által adattott: — „

„Hogy ezen általadás valamint az Ajándékozónak Felséges méltóságához úgy az ajándék' nagyságához is illendő módon menjen véghez, e' h. 29-dikére meghívatattak Nagyságos Stipsich Paula Ferentz, a' K. M. Udv. Kamaránál Tanácsos, 's mint az ezen nevezetes pompára kineveztetett Királyi Biztos úr, azon Tiszt Urakkal egyetemben, kik ezen hídra eddig felvigyáztak, hogy a' város Polgármesterénél jelennének-meg, a' hol ezen Urak a'-felett tanátskozván, 's azt meg is határozván, hogy ezen általadás mi módon 's mitso-da pompával tartattassék — ehezképpent 29-dikben, a' Szöllőmívesek' Századja a' maga muzsikai karjával 's más nagy soka-

sággal egyetemben ezen hídhöz öszszegyülekezvén, megjelent a' tisztelt Biztos Tanácsos Úr ő Nagysága a' Vármegye' Kiküldöttségével egyetemben, a' melly ezen pompára hasonlóképpen meghívattatva vala, 's a' város Konzuljával, a' kiküldetett Szenátorokkal, a' Tribunussal, a' Város Szászdjainak Tisztjeivel és Fő Strázsamesterével Vaechtler Urral, 's mind ezek a' hídra mentek, melyre ugyan azon időben annak tulsó végéről a' Tisztek és a' hajósinálók is megindultak ugyan annak közepe felé, hol a' Fő Strázsamester Úr rövid Beszédet tartott Német nyelven, 's a' hidat a' Nagyságos Biztos Úrnak által ajánlotta, a' ki arra Déák nyelven felelt, melynek e' vala értelme: — „

„Tekintvén azt a' megronthatatlan hűséget, mellyel Posony K. Sz. Városának Polgárai minden időben, de kiváltképpen 1809-ben az akkori idő nagyon fontos környülállásai között a' Felséges Országoló Fejedelem, a' magok igen Kegyelmes Urok eránt, különös iparkodással 's szorgalmatos törekedéssel, hathatósan kimutattak, méltóztatott Ő Császári Királyi Felsége a' Dunán lévő, a' K. Kintstárnak nagy költségével épült hajós hidat a' Királyi Kegyességnek és Kegyelmességnek örökös emlékezetéül ezen Szabad Királyi Városnak, hogy azt örökös jussal megtartsa és bírja, kegyelmesen oda ajándékozni, olly feltétel alatt mindazonáltal, hogy a' város azt a' maga költségén mindenkor jó és a' közönséges használásra alkalmas állapotban tartsa.“

„Ő Cs. K. Felsége, így folytatta a' Biztos Úr, azon kérését is kegyelmesen megadni méltóztatott ezen Sz. K. Városnak, hogy ezen hidat ennekutánna a' Császárné és Királyné Felséges neve ékesítse, és Károli na hídjának neveztesse.“

Azután következtek-még több Beszéddek is valamint az általadók' úgy az általvévők' részéről, 's végezetre mind ezek gazdag ebéd által rekesztődtek-be, melyre 40 személyek hívatattak 's jelentek-meg, 's estvére a' hid szépen megvilágosított.

Alsó-Fegyvernek. — Itten' vagy négy hetek óta a' napkeleti szelek, éjjel nappal nagyon uralkodnak, 's azoközben pedig minden felől a' szomorú híreket halljuk, 's látjuk a' faluknak meggyulladását, némelly helyeken szolgál ugyan a' szerentse, hogy a' tüzet, elhatalmazása előtt elolthatják, de másutt, ugy mint: az Ipoly-vize mellett Béli helységében Dec. 11-dikén 33 házak, 's több pajták, istálók 's mindenféle téli takarmány, egy aszszony és egy 10 esztendős gyermek, a' kik a' pintzébe hordván házi-búturait, a' tüztől való megoltalmazásért, 's nagy hirtelenséggel a' pincze tetejét is láng borítá-el, 's a' kimenetelt a' láng és a' füst fedé-be, mind a' kettő a' tűz' áldozatai lettek. Egy néhány pillantatok alatt tűzben lobbantak mind a' 33 házak, 's az oda való lakosok a' nagy rémülés miatt magokon sem segithettek, a' tő-szomszéd helységek V. Mikola, I. Pászthó lakosai nagy siettséggel menének segítségekre, szerentse mégis mind a' Catholikus mind a' Reformátusok templomát megmenték a' tüztől. A' szerentsétlen lakosok nagy szegénységet szenvednek, mert minden téli eleségeiktől megfosztattak, 's azoközben a' téli napok is sanyargatják őket. — Ugyan az előtt való heteken Bars V. ben, G. Dámásdon 22 házak, pajták, istálók, minden téli öszvegyűjtött takarmányokkal együtt lettek a' tűzprédájává.